

Procesy (druhy) / Změna (a proces)

Ladislav Hejránek

This is a part of the original document:

[2006](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[2006](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 21. 12. 2006
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 21. 12. 2006

Procesy (druhy) / Změna (a proces)

„Procesem“ rozumíme kontinuitní změnu [na rozdíl od diskontinuitní změny, kterou můžeme charakterizovat jako „vynoření“ něčeho nového (dosud nebylého) nebo „zmizení“ něčeho starého (bylého), i když „kontext“ zůstává jakoby nezměněn]. Událost je nejčastěji (pokud nejde o nejnížší úroveň událostného dění) svým počátkem a posléze koncem diskontinuitní změnou, ale ve svém „fyzickém“ uskutečnění zčásti kontinuální změnou, jejíž všechny fáze jsou jednak „niterně“ (vnitřně) integrovány, a to událostí samou, jednak usnadněny různými setrvačnostmi (což jsou ovšem jen relativně pomalé proměny převážně cyklického charakteru, tj. speciální proměny super-událostné, nebo neudálostné proměny hromad nebo souborů, ovšem na nižší úrovni původně událostného rázu). Vzato pouze fenomenálně jakoby spočívá kontinuita procesu pouze v setrvačnosti jeho nižších složek (nikoli ovšem těch nejnižších!), ale to je mylný pohled (a výklad), zaviněný tradiční tendencí k zpředměťujícímu myšlení (klasickou formuli vyslovil již Aristoteles: změna je možná jen na pevném substrátu). Ve skutečnosti ryzí setrvačnosti v tomto světě vůbec neexistují, ale jsou vždy výsledkem nemalého úsilí, které musíme předpokládat na všech úrovních, ale zejména třeba na úrovni subatomových částic (především tu jde o nejpozoruhodnější částici, totiž proton). „Pravá“ kontinuita musí být zajišťována aktivně, a to i tenkrát, když se výsledek jeví jako „pouhá“ setrvačnost. Tak třeba pád sněhové laviny nebo sesuv kamenné sutě se jeví jako vyvolaný gravitací a uvolněním některých „zábran“, ale pod tímto povrchem najde pozorný fyzik (pochopitelně „nového“ typu) spoustu „aktivit“ na velmi nízkých úrovních – molekulární, atomové a subatomové.

(Písek, 061221-2.)